

APROXIMACIÓ A L'ESCOLA VALENCIANA DE GEOGRAFIA.
Enric Ramiro i Roca.
Edita Biblioteca Nueva. Universitat de València, 2002.

Sovint, des de la mateixa ciència, no es para prou atenció del que succeeix al seu voltant, en una revisió de com s'ha conformat. I de ben segur que si es realitzés en traurien conclusions del per què una ciència està a un determinat nivell i no a un altre. Aquesta reflexió és la que ens presenta el professor Ramiro de la Universitat Jaume I de Castelló, endinsant-se en quins mestres han influït en la formació de nous professors que ara repeteixen i reformulen el cicle formatiu, i de quines han estat les línies de treball potents que han marcat el saber en Geografia. El llibre, per tant, no és de didàctica de la disciplina, tot i que en molts moments el fil argumental que hi extraiem és com es vertebrà la configuració del mestratge de professors valencians, dels seus avenços i retrocessos en la pràctica professional, de com tenien o no en el seu punt de mira fer entendre el que explicaven, i de quin bagatge teòric partien i on diuen que han arribat, després de les preguntes atinades de l'autor.

El llibre, amb un planteig del tot realista, és basat en fonts orals, i demostra que els puntals de la ciència geogràfica es configuraren com una malla de sabers interrelacionats. En alguns dels punts explora quins van ser els eixos de la Didàctica de la Geografia, basant-se sobretot en les respostes que hi fa la professora Consuelo Serrano, de Didàctica de les Ciències Socials, atreta per un mestre singular, Antonio López Gómez, mestre comú a tots els entrevistats. I per aquesta acció sabem com va començar el treball amb futurs mestres, a partir dels anys setanta del segle passat –treball amb mapes i plànols, desenvolupar habilitats espacials...–, i com van anar evolucionant cap a finalitats o metes de l'ensenyament de la geografia, la selecció i seqüenciació de continguts geogràfics, prenent com a base el pensament i la pràctica del professor, i per l'altra, les representacions i aprenentatges dels alumnes.

El repàs que s'hi presenta mostra la dificultat de com van ser els primers passos d'una nova disciplina, la Didàctica de la Geografia, i de com els avenços des de països de l'entorn ajudaren enormement a la seva configuració. Sense negligir, evidentment, professores pioneres, com seria el cas de Pilar Benejam, que fixà el rumb de la disciplina a Catalunya i a Espanya, en la perspectiva d'un ensenyament crític, basat en fer pensar i en saber articular propostes de futur, convertint l'alumne en un element actiu del seu propi aprenentatge.

Antoni Gavalrà. Didàctica de les Ciències Socials

DIDÀCTICA AMB FONTS D'ARXIUS.

Gemma Tribó (coord.)
Edita ICE-UB. Barcelona, 2002.

Aquest llibre d'actes recull els treballs presentats a les "Primeres Jornades d'Ensenyament-Arxius". Coordinat per la profesora Tribó, de la Universitat de Barcelona, que també va ser la principal responsable de l'organització de les jornades, és una aportació excel·lent

al debat sobre la necessitat d'apropar els arxius a l'ensenyament de la història i de les altres ciències socials.

A les ponències es presenten treballs sobre els serveis didàctics a l'Estat espanyol, Escòcia, Itàlia, així com la situació específica a Catalunya. Especialment interessant és el treball d'Arqué, Gómez i la mateixa Tribó sobre la didàctica de la història amb fonts d'informació primàries.

Les comunicacions expliquen experiències educatives concretes de diferents arxius locals o comarcals, de l'Arxiu Nacional de Catalunya i de l'Arxiu Històric Provincial de Cantàbria. Apareixen algunes referències a l'ensenyament de les ciències socials a primària, però la majoria d'experiències que es presenten han estat realitzades a les classes d'història de secundària.

Els temes que es tracten giren al voltant de com fer conèixer determinats arxius, que només coneixen els investigadors especialitzats, de com treballar amb ells als centres escolars, com a part del patrimoni cultural, així com també considerar-los com a fonts d'informació de la societat, en el passat i en el present, saber on es localitzen aquestes fonts d'informació i com es realitza la recerca. El treball amb arxius és una manera de realitzar un aprenentatge per a la reconstrucció de les ciències socials, com a camps de coneixement que s'elaboren des de la interpretació.

Els professionals del món dels arxius també reconeixen la necessitat de fer reviure els arxius, donar-los a conèixer a la ciutadania, començant pels nens i les nenes de les escoles, continuant pels joves dels instituts. Aquests objectius es podrien aconseguir des de la col·laboració entre el professorat i els professionals encarregats dels arxius, la creació de serveis didàctics i l'elaboració de materials adaptats.

La Gemma Tribó és també la coordinadora del grup Arxididàctica, que ha participat en l'elaboració de materials per a l'ensenyament en col·laboració amb el Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Aquests materials són d'una gran qualitat i obren una de les portes més interessants que es van proposar a les jornades comentades anteriorment.

Antoni Santisteban. Didàctica de les Ciències Socials